

28.08.2023

kirjaamo.sm@gov.fi

Lausunto luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi valtakunnallisten ja alueellisten tilanne- ja johtokeskusjärjestelyiden ja muun pelastustoiminnan johtamisen edellytyksenä olevan erityisvalmiuden kokoamisesta

HEL 2023-007964 T 03 00 00

VN/10912/2023

Sisäministeriö on pyytänyt lausuntoa luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi valtakunnallisten ja alueellisten tilanne- ja johtokeskusjärjestelyiden ja muun pelastustoiminnan johtamisen edellytyksenä olevan erityisvalmiuden kokoamisesta. Helsingin kaupungin pelastuslaitos lausuu seuraavaa:

Hyvinvointialueiden pelastustoimen valtakunnallista tilanne- ja johtokeskustoimintaa kehitettäessä on kyseessä valtakunnallisten edellytysten vahvistaminen, jolloin säädöksestä aiheutuvien kulujen kustannusvastuu kuuluu täysimääräisesti valtiolle. Esitys rikkoo rahoitusperiaatetta, jonka mukaan valtion velvollisuus on huolehtia tosiasiallisista taloudellisista edellytyksistä suoriutua tehtävistä, jotka säädöksillä määritellään. Merkittävissä investoinneissa on 16.6.2023 julkaistun hallitusohjelman mukaan esitettävä kustannusvaikuttavuusanalyysi. Esityksen kustannusvaikutuksista ei ole tehty mitään arviota, jolloin hyvinvointialueilla ei ole ollut teoreettistakaan mahdollisuutta huomioida uusien ja laajennettujen tehtävien lisäkustannuksia tulevan vuoden talousarvioon.

Koko sen ajan, kun valmisteluun on ollut mahdollista lausua, on Helsingin pelastuslaitos tuonut esiin huolensa puuttuvasta rahoituksesta. Huoleen ei ole millään tavalla vastattu. Esityksen kaltainen tilannekeskusjärjestelmä ei millään tavalla ole verrannollinen nykyisiin hyvinvointialuekohtaisiin tilannekeskuksiin, ei tilaratkaisujen, eikä henkilöstön määrän ja osaamisen suhteen. Toimiakseen halutulla tavalla kyseiset keskitetyt tilannekeskuksen vaativat huomattavat tilojen laajennukset, tilojen sijoittaminen suojattuihin rakenteisiin sekä uuden henkilöstön rekrytointeja. Luonnoksessa esitettyjen tilannekeskusten tulisi käynnis-

28.08.2023

tyä 1.1.2024 mutta edellä mainittuihin muutoksiin ei perustamisalueille ole annettu minkäänlaista rahoitusta, vaan ongelmien ratkaisut on jätetty alueiden ratkaistaviksi.

Edellä mainitun rahoituksen puuttumisen lisäksi ongelmia tulee aiheutamaan kohtuuttoman kireä aikataulu. Hyvinvointialueuudistus, joka on ollut voimassa vuoden alusta lähtien, vaatii hyvinvointialueilla vielä huomattavan paljon työtä ja resursseja. Olisi ollut kohtuullista olla käynnistämättä pelastustoimessa näin isoa muutosta päällekkäisesti hyvinvointialueuudituksen kanssa, koska ei myöskään ole esitetty perusteluja, miksi toteutus pitää tehdä näin nopealla aikataululla. Valmis-teilla olevat asetukset, jotka tulevat voimaan todennäköisesti marras-kuussa, tulevat ohjaamaan uusien tilannekeskusten perustamista ja toimintaa, jonka tulisi käynnistyä jo 1.1.2024, eli alle kaksi kuukautta siitä, kun asetukset ovat tulleet voimaan. Tilaratkaisujen, tietotekniikan ja henkilöstön valmiuden suhteen yhtälö on mahdoton. Esimerkiksi henkilöstön palkkaaminen ja kouluttaminen tällä aikataululla on mahdotonta, eritoten, kun palkattavalle henkilöstölle ei ole suunniteltu yhtenäistä koulutusta esim. Pelastusopistolle. Yhtenäinen osaaminen henkilöstöllä ja siihen saatava koulutus mahdollistaisi laadukkaan toiminnan sekä yhtenäiset toimintamallit. Tässä uudistuksessa tunnutaan toistettavan samat virheet, joita tehtiin, kun hätäkeskuslaitos uudistettiin. Rahoitusmalli, jossa yhteistoiminta-alueen tilanne ja johtokeskus las- kuttaa muita piiriinsä kuuluvia hyvinvointialueita tilanne- ja johtokeskuk- sen kustannuksista ei ole optimaalinen. On hyvin mahdollista, että se tulee aiheuttamaan haasteita hyvinvointialueiden välillä. Olisi suotavaa, että rahoitus ohjataan suoraan näille perustettaville tilannekeskuksille, jolloin erimielisyyksiltä vältyttäisiin ja sammalla tilannekeskusten oh- jaaminen samanlaisiin toimintamalleihin olisi ollut helpompaa. Tilannekeskuksista puhutaan edelleen myös johtokeskuksina. Tähän sisältyy paljon epäselvyyttä. Lain mukaan sen alueen pelastusviran- omainen, jonka alueella onnettomuus sattuu, myös sen johtaa, ellei asiasta ole sovittu hyvinvointialueiden välillä keskinäisellä sopimuksel- la. Eduskunnan Hallintovaliokunta totesi, että pelastustoiminnan valta- kunnallisella johtamisella ei tarkoiteta puuttumista yksittäisen hyvinvoin- tialueen pelastusviranomaisen johtamiseen pelastustoiminnan johtaja- na (Valiokunnan mietintö HaVM 41/2022 vp HE 184/2022 vp). Lisäksi johtamistoiminnalle tullaan asettamaan vaade, jossa alueen tulee kyetä johtamaan alueellaan myös isompia pelastusmuodostelmia. Edellä mainitut tulevat vaatimaan omaa kykyä pitää yllä tilannetietoisuutta ja johtamisvalmiutta. Hyvinvointialueilla on tarvetta ja usein myös halua pitää yllä omaa tilannekeskusta. Mikä on näiden mahdollisten hyvin- vointialueiden tilannekeskusten asema suhteessa YT-alueen tilanne- keskukseseen? Edellä mainitusta esimerkkinä Erica Client järjestelmän käyttö, ellei hyvinvointialueen tilannekeskuksella ole virallista asemaa.

28.08.2023

Ellei hyvinvointialueella ole minkäänlaista itsenäistä tilannekuvan ylläpitoa, miten se muodostetaan ja välitetään YT - alueen tilannekeskukseen?

Lisätiedot

Jari Korkiamäki, Yksikönpäällikkö, puhelin: 310 30060
jari.korkiamaki(a)hel.fi

28.08.2023

Juha Jolkkonen
sosiaali-, terveys- ja pelastus-
toimialan toimialajohtaja

Marko Rostedt
pelastuskomentaja vs.

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu.